

Sygn. akt VU 670/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania W. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 21 kwietnia 2017 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 670/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 kwietnia 2017 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił W. A. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie wykazał wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, to jest 25 lat. Jako udowodniony organ rentowy przyjął staż pracy w wymiarze 21 lat, 5 miesięcy i 10 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąc i 6 dni okresów składkowych oraz 2 lata, 4 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych. Ponadto organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca zamiast 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych udowodnił jedynie 7 lat i 5 dni.

Do stażu pracy wnioskodawcy ZUS nie zaliczył okresu od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku w (...), ponieważ w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 31 grudnia 1974 roku wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego, natomiast od dnia 1 stycznia 1975 roku K. zostało przejęte przez (...) B. i brak jest dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie i ubezpieczenie. Natomiast do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych organ rentowy nie zaliczył okresów zatrudnienia: od dnia 18 kwietnia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku i od dnia 10 października 1993 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) S.A., ponieważ istniejące dokumenty nie pozwalają określić charakteru pracy w tychże okresach.

W odwołaniu z dnia 10 maja 2017 roku, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika W. A. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, że w kwestionowanych przez ZUS okresach, to jest od dnia 18 kwietnia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku i od dnia 10 października 1993 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) S.A. wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku monter instalacji

wodno – kanalizacyjnych, a praca ta wykonywana była w głębokich wykopach, przy instalacjach, sieciach wodno – kanalizacyjnych i w studzienkach kanalizacyjnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie zauważając, że wnioskodawca nie kwestionuje ustaleń organu rentowego dotyczących braku 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 31 grudnia 1998 roku.

W piśmie procesowym z dnia 25 sierpnia 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że legitymuje się on 25-letnim stażem pracy na dzień 1 stycznia 1999 roku. Podniósł, że w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku wnioskodawca pracował jako robotnik przewożący mleko i wykonujący prace polowe, najpierw w (...) w P., a następnie po jego przejściu od dnia 1 stycznia 1975 roku w (...) B.. Pełnomocnik zaznaczył, że fakt, iż wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych nie oznacza, że praca nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wreszcie w piśmie procesowym z dnia 11 grudnia 2017 roku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że w okresie od dnia 26 lutego 1973 roku do dnia 31 lipca 1973 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z.. Do pisma załączył oryginał zaświadczenia wydanego przez Archiwum Zakładowe w Ł.. Organ rentowy wskazał, że kopia dokumentu nie może być poświadczeniem zatrudnienia stąd ww. okres nie może zostać zaliczony do okresu ubezpieczeniowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W. A., urodzony w dniu (...), złożył w dniu 3 marca 2017 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt emerytalnych)

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił staż pracy wynoszący 21 lat, 5 miesięcy i 10 dni, w tym 19 lat, 1 miesiąc i 6 dni okresów składkowych oraz 2 lata, 4 miesiące i 4 dni okresów nieskładkowych. Do stażu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawcy ZUS zaliczył 7 lat i 5 dni.

(dowód: decyzja z dnia 21 kwietnia 2017 roku, k. 27 akt emerytalnych)

W żadnym z wcześniej składanych wniosków kierowanych do ZUS, to jest wniosku o rentę, o ustalenie kapitału początkowego oraz o świadczenie przedemerytalne wnioskodawca nie podawał, aby w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku wykonywał pracę na rzecz (...) w P., a następnie po jego przejściu od dnia 1 stycznia 1975 roku w (...) B.. Dopiero we wniosku o emeryturę wnioskodawca powołał się na wykonywanie pracy w tymże okresie.

(okoliczności niesporne)

Ubiegając się o zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca w kwestionariuszu wskazał, że pracował prywatnie. W życiorysie z dnia 12 kwietnia 1980 podał zaś, że po zakończeniu szkoły był nadal na utrzymaniu rodziców, a w latach 1977 – 1979 odbywał zasadniczą służbę wojskową.

(dowód: życiorys, kwestionariusz osobowy w aktach osobowych wnioskodawcy)

Służbę wojskową wnioskodawca odbywał od 18 lutego do 16 kwietnia 1977 roku i następnie od 19 maja 1978 roku do 13 grudnia 1979 roku. Po raz drugi służbę wojskową odbywał podczas zatrudnienia w (...) w B., w której pracował od 27 lipca 1977 roku do 8 kwietnia 1980 roku.

(dowód: zaświadczenie, k. 5, książeczka wojskowa, k. 7, świadectwo pracy, k. 9 – w aktach kapitałowych)

W okresie od dnia 26 lutego 1973 roku do dnia 31 lipca 1973 roku wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z.. Do jego obowiązków należało pogłębianie rowów wykopanych przez operatora koparki, a następnie ich wyrównanie celem przygotowania do umieszczenia rur. Na rury te wnioskodawca kładł łupiny z betonu, aby je przykryć po owinięciu watą, siatką i azbestem.

(dowód: karta obiegowa zmiany, k. 44, skierowanie do pracy, k. 46, zaświadczenie kwalifikacyjne, k. 46, oświadczenie z dnia 26 lutego 1973 roku, k. 47, zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 2:04 do minuty 7:57, protokół z rozprawy z dnia 16 stycznia 2018 roku, k. 50-50v akt sprawy)

Od dnia 18 kwietnia 1980 roku do dnia 9 października 1993 roku wnioskodawca był zatrudniony w (...) w B.. Pracodawca wystawił w dniu 11 października 1993 roku świadectwo pracy, w którym zaświadczył, że w ww. okresie wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach kolejno: robotnika budowlanego, montera wodno – kanalizacyjnego i wykwalifikowanego pracownika budowlanego. Stosunek pracy został rozwiązany ze względu na wyczerpanie przez wnioskodawcę zasillku chorobowego. Wnioskodawca na stanowisku robotnika budowlanego pracował do dnia 31 grudnia 1985 roku, a z dniem 1 stycznia 1986 roku został przeszerogowany na stanowisko montera wodno – kanalizacyjnego.

(dowód: świadectwo pracy, k. 11 – w aktach kapitału początkowego; umowy o pracę z dnia 18 kwietnia 1980 roku, z dnia 2 maja 1980 roku, angaż z dnia 27 października 1980 roku, z dnia 31 marca 1981 roku, z dnia 18 sierpnia 1982 roku, z dnia 1 stycznia 1983 roku, z dnia 29 czerwca 1984 roku, z dnia 28 września 1984 roku, z dnia 29 stycznia 1985 roku, z dnia 6 sierpnia 1985 roku, z dnia 28 lutego 1986 roku – w aktach osobowych)

Przedsiębiorstwo (...) wykonywało roboty inżynieryjne, polegające na układaniu instalacji wodnych, kanalizacyjnych i deszczowych. Były to instalacje układane poza budynkami. Nie zajmowano się instalacjami wewnątrz budynków.

(dowód zeznania świadka K. S., nagranie od minuty 5:22 do minuty 9:26, protokół z rozprawy z dnia 18 października 2017 roku, k. 24v akt sprawy)

Od dnia 18 kwietnia 1980 roku do dnia 31 grudnia 1985 roku wnioskodawca pracował w brygadzie zbrojarzy. Jego praca polegała na wyrównywaniu podłoża i układaniu wraz z brygadą rur w wykopie. Były to rury kanalizacji sanitarnej lub deszczowej. Rury wodociągowe układano na głębokości 1,5 m, a deszczowe nawet do 7 m. Taką prace wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracownicy posiadający angaż na stanowisko robotnika budowlanego, a więc zajmujący taką posadę jak wnioskodawca, oprócz prac w głębokich wykopach świadczyli także czynności pomocnicze.

(dowód: pismo dotyczące zmian zaszerogowania robotników z dnia 27 lipca 1981 roku w aktach osobowych wnioskodawcy, zeznania świadka K. S., nagranie od minuty 5:22 do minuty 19:03, zeznania świadka M. K., nagranie od minuty 19:03 do minuty 25:06, zeznania świadka J. S., nagranie od minuty 25:06 do minuty 31:07, protokół z rozprawy z dnia 18 października 2017 roku, k. 24v – 25v akt sprawy)

Z dniem 5 października 1994 roku, po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, wnioskodawca powrócił do pracy w (...) w B.. Zajmował stanowisko wykwalifikowanego pracownika budowlanego w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: podanie z dnia 28 września 1994 roku, umowa o pracę z dnia 5 października 1994 roku, angaż z dnia 23 marca 1995 roku, z dnia 30 września 1995 roku, umowa o pracę z dnia 28 marca 1996 roku, umowa o pracę z dnia 2 stycznia 1997 roku w aktach osobowych wnioskodawcy II)

W okresie od dnia 5 października 1994 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca nadal wykonywał prace polegające na wyrównywaniu podłoża, zagęszczaniu piasku, układaniu rur na odpowiednich rzędnych, łączeniu uszczelkami, a następnie obsypywaniu ich piaskiem. Wciąż pracował w wykopach od głębokości 1,5 metra do nawet 7 metrów.

(dowód: zeznania świadka K. S., nagranie od minuty 5:22 do minuty 19:03, zeznania świadka M. K., nagranie od minuty 19:03 do minuty 25:06, zeznania świadka J. S., nagranie od minuty 25:06 do minuty 31:07, protokół z rozprawy z dnia 18 października 2017 roku, k. 24v – 25v akt sprawy)

(...) w B. wystawiło wnioskodawcy w dniu 25 marca 2004 roku świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczyło, że w okresie od dnia 1 stycznia 1986 roku do dnia 9 października 1993 roku wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace montera wodno – kanalizacyjnego wykonującego roboty wodnokanalizacyjne i budowę rurociągów w głębokich wykopach. Natomiast w wystawionym w dniu 28 kwietnia 2006 roku świadectwie pracy za okres zatrudnienia od 5 października 1994 roku do 25 marca 2004 roku Przedsiębiorstwo nie wskazało, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 25 marca 2004 roku, k. 6 akt emerytalnych, świadectwo pracy, k. 7 akt rentowych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepisy dotychczasowe, o których mowa w art. 32 ustawy to przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), zwanego dalej rozporządzeniem. Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia). Należy dodać, że warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale wykonuje prace o jakich mowa w rozporządzeniu (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

W świetle wskazanych wyżej unormowań jedną z koniecznych przesłanek do nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury jest wykazanie przez niego okresu składkowego i nieskładkowego w ilości 25 lat. Była to podstawowa przesłanka, od której wykazania uzależnione było przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury. Profesjonalny pełnomocnik działający w imieniu W. A. wywodził, że w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku pracował on jako robotnik przewożący mleko i wykonujący prace polowe najpierw w (...) w P., a następnie w (...) w B. i ten też okres powinien być zaliczony do jego stażu pracy. Z kolei organ rentowy podnosił, że brak jest podstaw do zaspokojenia roszczenia ubezpieczonego, albowiem wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego, a także brak jest dokumentów, z których wynikałoby, że w ww. okresie pozostawał on w zatrudnieniu.

Wnioskodawca domagał się zaliczenia spornego okresu świadczenia pracy, jako składkowego, wymienionego w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Trzeba zaznaczyć, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy składkowe uwzględnia się jako okresy ubezpieczenia bez względu na to, czy płatnik niebędący ubezpieczonym opłacił należne za ubezpieczonego składki. Przy weryfikacji okresów uwzględnianych do ustalenia prawa i wysokości emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki tylko, gdy płatnik składek zobowiązany do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność (płatnikami takich składek) nie opłacił składek na takie ubezpieczenia społeczne. Przeciwnie stanowisko, że skutki zaniechania opłacania składek przez niebędących ubezpieczonymi płatników obarczałyby ubezpieczonych ryzykiem "utruty" składkowych okresów ubezpieczenia, byłoby zaprzeczeniem istoty i automatyzmu prawnego powstawania i podlegania obowiązkowym stosunkom ubezpieczeń społecznych oraz obliczania i opłacania przez płatników całości należnych składek za ubezpieczonych, choćby w części finansowanych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 roku, sygn. akt III UK 84/16).

Konkludując, nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, że wnioskodawca nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego ani przez (...) w P., ani przez (...) w B.. Wnioskodawca celem uzyskania korzystnych skutków orzeczniczych musiał natomiast wykazać, że w kwestionowanych przez ZUS okresach wykonywał pracę. Nie podźwignął jednakże ciężaru dowodu w tym zakresie. Podkreślić należy, że wnioskodawca nie przedstawił żadnego dokumentu, który mógłby świadczyć o tym, że w zakwestionowanych przez organ rentowy okresach faktycznie świadczył pracę. Brak jest jakichkolwiek umów o pracę, angaży, czy też świadectw pracy. Dodać przy tym należy, że w aktach osobowych wnioskodawcy znajduje się życiorys, w którym wyraźnie podał on, że w po ukończeniu szkoły był na utrzymaniu rodziców, a następnie od 1977 roku odbywał służbę wojskową. Również we wnioskach kierowanych do ZUS o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, renty z tytułu niezdolności do pracy, wreszcie o ustalenie kapitału początkowego, nie podał on, jakoby w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku pracował na rzecz (...), a następnie (...) w B..

Powyższe nakazuje uznać, że wnioskodawca powoływał się na wykonywanie pracy w okresie od dnia 3 września 1973 roku do dnia 25 maja 1977 roku jedynie na potrzeby przedmiotowego postępowania. Dopiero bowiem chcąc uzyskać niezbędny do przyznania prawa do emerytury staż pracy, oświadczył, że w ww. okresie faktycznie świadczył czynności pracownicze. Wcześniej wnioskodawca twierdził, że był utrzymywany przez rodziców. Nie ulega wątpliwości, że gdyby skarżący wykonywał pracę na rzecz (...), a następnie (...) to pozostałby z tego okresu jakikolwiek dokument. Brak istnienia dowodów wykonywania pracy w tym okresie, a ponadto brak twierdzeń wnioskodawcy w toku innych postępowań przed organem rentowym, jakoby był wówczas zatrudniony czynią jego zeznania całkowicie nieprzekonującymi. Niewiarygodne są więc również w świetle dyrektywy zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. zeznania świadków w przedmiotowej sprawie S. K., W. K. i A. W.. Podnieść należy, że S. K. i A. W. wskazywali, że pracownicy (...) w B., która przejęła zatrudnionych w (...) w P. zawierała pisemne umowy o pracę i zgłaszała robotników do

ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawca zaś nie został zgłoszony do ubezpieczeń ani nie posiada jakiegokolwiek dokumentu stwierdzającego świadczenie pracy w spornym okresie.

Konkludując, ubezpieczony nie wykazał w toku postępowania, że legitymuje się wymaganym 25-letnim stażem pracy, co jest podstawową przesłanką przyznania prawa do emerytury. Okres od dnia 26 lutego 1973 roku do dnia 31 lipca 1973 roku, kiedy to był zatrudniony na stanowisku kopacza w (...) (...)w Z. nie jest bowiem wystarczający do przyznania wnioskowanego prawa.

Jedynie więc marginalnie wskazać należy, że Sąd nie widzi także możliwości zaliczenia okresów spornych zatrudnienia w (...) do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przede wszystkim wskazać trzeba, że wnioskodawca, jak wynika z ustaleń Sądu wykonywał także czynności polegające na wyrównywaniu podłoża, realizowaniu obowiązków na głębokości 1,5 metra, co nakazuje uznać, że nie wykonywał ich w głębokich wykopach. Ponadto posiadał angaż na stanowisko robotnika budowlanego, którzy co do zasady oprócz czynności właściwych dla monterów wodno – kanalizacyjnych realizowali również obowiązki pomocnicze, a zatem nie można przyjąć, że wnioskodawca wykonywał wówczas stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace wymienione w Wykazie A Dziale V, poz. 1, załącznika do rozporządzenia. Wreszcie nie może ująć uwadze Sadu, że pracodawca nie wystawił wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych za cały okres zatrudnienia, ale za okres pracy na stanowisku monterów. A to przecież pracodawca oprócz dokumentacji dysponuje wiedzą co do faktycznych czynności wykonywanych przez pracownika.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 orzekł jak w sentencji wyroku.